

TEZĂUR LITURGIC
10 DECEMBRIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIAȚA
SF. MUCENICI
MINA, ERMOGHEN
ȘI EVGRAF
DE LA
ALEXANDRIA

BELGRAD, 1977

Архимандрит ЈУСТИН Поповић ЖИТИЈА СВЕТИХ

10. ДЕЦЕМБАР СТРАДАЊЕ СВЕТИХ МУЧЕНИКА МИНЕ (КАЛИКЕЛАДА), ЕРМОГЕНА и ЕВГРАФА

ПОШТО римски цареви Диоклецијан и Максимијан не узмогоше истребити на земљи свету веру Христову гонећи, мучећи и убијајући хришћане, они се добровољно одрекоше царског престола, и на престо ступише: у Риму – Максенције,^[1] на Истоку – Максимин,^[2] у Галији – Константин,^[3] који потом поверова у Христа и просвети васељену светлошћу вере Христове. Гоњење хришћана не престајаше и под њима, нарочито на Истоку, где као да се земља и море колебаху и буњаху, устајући на Цркву Христову која се множила. Јер Црква Христова, уколико више беше гоњена, утолико бујније растијаше и цветаше, као крин усред трња, заливана крвљу светих мученика. Незнабожни цар Максимин бејаше силан ревнитељ свога многобожачког безбожја и велики мрзитељ и гонитељ хришћанске вере. Он би извештен да се сва Александрија, најславнији град у Египту, ускомешала због огромног

умножења хришћана, и да се помаљају немири и међусобице између њих и незнабожаца.

Немајући могућности да сам иде тамо, јер га неопходни послови задржаваху у Византији, Максимин посла место себе једног од својих велможа, човека благоразумног, веома ученог и изванредно красноречивог, родом Атињанина, коме име беше Мина. Цар наложи Мини да у Александрији утиша метеж и успостави мир, да хришћанство истреби из тога града, а да прадедовску многобожачку веру утврди и поврати њој из зловерја хришћанског оне који су отпали од ње. По спољашњости Мина се држаше као незнабожац, готов да испуни злочестиву цареву вољу; у срцу пак он беше убеђени хришћанин и чувар заповести Божјих, али он за извесно време скриваше своју праву веру, ишчекујући да га Бог позове на мученички подвиг и венац.

Примивши од цара наређење, Мина хитно отпутова у Александрију, и без муке утиша метеж: мудрим саветима он измири обе противничке стране – хришћане и незнабошце, и дозволи да сваки несметано исповеда своју веру; затим исправи у градским законима све неправичне прописе, па о свему извести цара писмено.

После тога Мина реши да веру своју у Христа,

коју је дотле скривао, исповеди пред свима, те да на тај начин послужи другима као пример побожности и извор спасења, а и сам изађе на подвиг мучеништва. Он овако говораше у себи: Ако у друго време будем дао себе на мучење, онда ћу бити награђен само ја један; сада пак ја могу и друге привести к мученичким венцима. Стога Мина поче отворено прослављати име Господа Исуса Христа и учити светој вери, убеђујући неверне не само речима него и делима: јер се њему одозго даде дар исцељивати болести призивањем имена Христова и знаком светог крста. Једном када Мина иђаше посред града, и народ за њим, догоди се да на путу угледа мноштво богаља, хромих, слепих, немих, глувих и ђавоиманих. Помоливши се Богу да Он јави силу Своју преко његових руку обраћења вери незнабожног народа, он призва име Христово, и међући руке своје на болеснике он на свакоме од њих чињаше свети крсни знак, и тог часа сви добише исцељење: слепи прогледаше, неми проговорише, хроми скочише као јелени, и ђавоимани се ослободише нечистих духова. Видевши то, народ се запањи, и многи повероваше у Христа; а свети Мина, учећи их светој вери, присаједињаваше их Цркви хришћанској.

Међутим неки од окамењених неверјем и

заслепљених злбом незнабожаца, којима беху мили демонски празници и провођаху их у преједању, пијанству и разврату, не љубљаху честит и уздржљив хришћански живот. Сами синови таме, они ненавиђаху светлост; и не подносећи вређање богова својих и ниподаштавања празника њихових, они тајно известише цара о Мину: да сам верује у распетога Галилејца, и да је том вером искварио сав народ Александријски, и да су храмови древних богова већ опустели.

Овај извештај силно разјари цара; он сазва своје велможе и саветнике, и стаде им се жалити на Мину, да је поступио супротно његовом наређењу, јер уместо да уништи хришћанство у Александрији он га шири, и Јелине,^[4] одане древним законима прадедовским, већ је превео у нову Галилејску веру.^[5] Велможе саветоваху цару да у Александрију пошаље таквог човека који би могао поправити што је Мина покварио, а самог Мину усаветовати или приморати да се поново обрати к боговима. При томе велможе предлагаху цару да за овај посао изабере човека нарочито одана и верна цару, који би се старао да у потпуности изврши све што му се нареди. У разговору о томе и истраживању таког човека, свима се показа као најпогоднији за тај задатак градски епарх Ермоген, човек угледан и цењен.

И сви се сложише да се пошаље он, пошто може привести у дело све што му цар буде наредио. Цар Максимин одмах посла Ермогена у Александрију, давши му из Византије одред војске, да Мину подвргне суду, а град очисти од хришћанске – како он сматраше – заблуде. А беше Ермоген такође родом из Атине; у идолопоклоничком незнабожју рођен и васпитан, али по нарави добар и милосрдан; иако не знађаше Христа, истинитога Бога, он Га почитоваше делима, хришћанима својственим, „не имајући закона“ творећи „сам од себе што је по закону“ (Рм. 2, 14). Путуюћи са војском лађом за Египат, Ермогену се једне ноћи у сну јавише три пресветла мужа и рекоше му: „Знај, Ермогене, да ни једно добро дело, чак ни оно најмање, не бива презрено Богом; стога и твоја добра дела Бог прима; и твоје путовање, предузето с намером да погуби многе хришћане, Он ће претворити у извор твоје славе и бесмртне части. Дакле, не заборави наше речи, јер овим путовањем ти ћеш доћи до Истинитога и Вечнога Цара. А ми ћемо послати теби таког човека, који ће те начинити пријатељем тог Благословеног Цара, и ти ћеш се удостојити од Њега такве части, какву теби садашњи твој господар дати не може“.

Пробудивши се од сна, Ермоген са страхом и

чуђењем поче размишљати о сновиђењу свом, и у недоумици нагађаше шта ли ће се то с њим десити; и надахше се добити неку велику част, и то од царева који привремено царују на земљи, а не од Свевишњег Цара, којег он још не знађаше, пошто духовне очи његове још не беху просвећене.

Провевши неколико дана на лађи у дугом путовању, Ермоген најзад уплови у пристаниште Александрије, и уђе у град свечано, уз бучно свирање музике, дочекан од свега народа и торжествено праћен до царске палате. Када паде вече и народ се разиђе, блажени Мина дође к Ермогену сам, желећи да насамо поразговара с њим о Истинитом Богу и светој вери, знајући да се на такав начин боље слуша и прима савет; и ако би се притом рекло и нешто непријатно, лакше се претрпи неголи у присуству народа. Ушавши код Ермогена, Мина рече: Слава Јединоме великоме Богу, по чијем си промислу ти дошао овамо. – Ермоген пак, чувши о Јединоме Богу, и угледавши неколико присутних царских дворјана, одмах нареди да Мину ставе под стражу, јер се бојао да га не оптуже цару што са непријатељем царевим разговара насамо. И рече он обраћајући се присутнима: Сутра ће дознати овај тајни једномишљеник Галилејаца какав сам ја пријатељ непријатељима царевим,

и схватиће да ли је бог један или их је много. Сутрадан изјутра, када на судилишту све би спремљено и мноштво се народа беше сабрало, Ермоген седе на судијском месту, окружен оружјеносцима, и нареди да Мину доведу преда њ на суд. Војник Христов предстаде судији Ермогену радосна лица, неустрашиве душе, горећи ревношћу по Богу. И рече му судија: Мино, сваки човек треба да поштује царе и богове царске, и да им буде благодаран за њихова добротворства. А ти не поштујеш ни богове ни царе, заборавивши њихова добротворства. – Светитељ одговори: Судијо, благодарност треба изражавати својим добротворима дотле док је то корисно и ономе који чини добро и ономе коме се чини добро. А када то обојима наноси штету, онда треба одбацити као штетно и добротворство и добротворца. Поштовати царе – света је ствар, ради њихове власти и управљања. Но када цареви неправилно и непобожно поштују Бога, који је извор свега, и не одају Му дужно поштовање, онда је неправедно поштовати царе; нарочито не треба неразумно поштовати њихове богове, док најпре не испитамо да ли су они моћни као што је моћан истинити Бог; да ли су беспочетни, и бесконачни, и бесмртни. Недостаје ли им једно од тих својстава, онда их

треба презрети. Јер како они могу бити богови када су несавршени? Треба дакле с искреном жељом и чистим срцем испитивати ко је ваистину Бог. Када ја, судијо, као што је и теби самом познато, бејох у Атини, држах се прадедовских закона; у младости оставивши родитеље, ја са великом жудњом и ревношћу изучавах књиге, и са не малим трудом проучих свеколику јелинску науку, засновану на баснама. Дознавши пак да и хришћани имају неке своје књиге, ја пожелех да и њих прочитам. И читајући их ја осетих толику духовну корист сакривену у њима да се то речима исказати не може. А када хришћанско учење упоредих са јелинским учењем, ја нађох да међу њима постоји велика разлика, и као да се међу собом противнички боре: јер у хришћанском учењу ја видех силу и правду, а у јелинском – заблуду и обману. Јер садржина хришћанских књига јавља силу Христову која доликује Богу; јелинске пак књиге приказују бога, подложног људским слабостима, страстима и похотама, и пуног лажи, узрујаности, неуздржљивости и бестидности; јелинске књиге описују богове који ратују између себе, и који бивају рањавани и побеђивани чак и од смртних људи; и још су те књиге препуне и других безбројних зала, лажи и басни. Једном речју: читање хришћанских

књига приводи спасењу кроз познање истине, а јелинске књиге воде у сигурну погибао и у нечисте и гадне страсти и заблуде. Но иако су хришћанске књиге тако спасоносне, ја не хтедох одмах следовати њиховом учењу него намислих испитати силу Христову на делу, да бих се самим искуством научио истини. И када сретох једног ослабљеног, призвах над њим име Христово, и болесник одмах оздрави. А ја, познавши Јединог свемоћног Бога, одрекох се јелинске заблуде, и примивши свето крштење, предадох себе Христу. Од тога дакле времена па све до сада ја брзо и лако исцељујем тешке болести и неизлечиве патње, које само једини Бог исцељује; и то их исцељујем призивањем имена Христовога. Сведок пак свега што говорим јесте сав овај народ који стоји на гледалишту, и нико не може рећи да су речи моје лажне и преварне, пошто све што говорим може се проверити у самој стварности.

Док светитељ говораше то и много друго о Христу Богу, присутни народ слушаше га пажљиво од девет сати пре подне до један по подне, и жељаше још слушати речи његове неголи гледати страдања његова. Најзад сав народ, као једним устима, повика ка Ермогену: Не мучи се више, добри судијо! јер сви ми сведоци смо чудеса која он силом Христовом

учини; ни једну лажну реч не говори он, нити има обмане у устима његовим. А да си био овде у то време, ти би и сам познао истину, и убедио се, да не треба поштовати другог бога осим Онога кога Мина проповеда.

Ермоген, видећи смелост народа, и схвативши да сви, слушајући учење Минино, приклањају се Христу, побоја се мучити Мину. И пошто не беше у стању ишта рећи против истине, он се постиде, и нареди да светитеља одведу у тамницу, а сам устаде и потиштен оде у своју палату, и народ се разиђе славећи светог Мину. Затворен, свети Мина певаше у тамници:
Избавио си нас, Господе, од непријатеља наших, и ненавиднике наше посрамио си; отворивши за причу уста наша, ја казивах старе повести (ср. Псал. 43, 8; 77, 2). – Међутим Ермоген од потиштености и узнемирења не могаше те ноћи ни јести ни спавати, јер се бојао и народа и цара: народа, да не би због Мине дигао буну и неред; и још више цара, да се овај не би разгневио на њега, ако Мину не умори мукама. И сутрадан опет, севши на судишту и припремивши справе за мучење, Ермоген нареди да Мину доведу преда њ везана; и рече му: Кажи ми, гаде, у шта си се надао када си се усудио нахушкати народ не покоравати се цару и бестидно хулити богове, и када си их

наговарао послушати твоје лажне речи и примити неку туђу веру? – Светитељ оспоравајући то одговори: Не покоравати се безбожном наређењу царевом, хушкам народ не ја, него ревност Божија, јер народ ревнује за Господа свог, кога је познао преко знамења и чудеса. Разуме се, ја сам пред народом говорио рђаво о боговима цара твога, јер сваки човек који има правилан поглед и здраво расуђивање о стварима, треба да мрзи а не да воли оно што види и зна да је лажно; истину пак треба волети и почитовати. А истина, о судијо, односно које не постоји никаква сумња, јесте сам Христос. – Судија на то рече: Безумниче! то теби тако изгледа, да је Христос истина. Но ја ћу ти овог часа показати, да се не треба клањати Распетоме, и да је лаж све оно што си ти јуче говорио: Ако ја одсечем или сажежем један од удова твога тела, можеш ли ти, поклониче Христов, тај одсечени или сажежени део поново васпоставити, учинити читавим и здравим! И када ти ниси у стању учинити то, какво ћеш онда другима дати исцељење? – Тада светитељ рече: Желим, о судијо, да ме за Христа ставиш на сваковрсне муке, и надам се да ћеш тада и ти, презревши ову привремену славу коју сада имаш, постати један од оних, над којима царује Христос мој.

На то судија, препун гњева, нареди одрезати Мини стопала са ногу и одерати му голени, па га таквог поставити пред њега, да он, обузет боловима од тих рана, не би могао више одговарати на питања о боговима. А свети мученик, када му месо би одрезано с ногу, ставши на огољене кости, запева: Нога моја стаде на правом путу; на скупштинама благосиљаћу те, Господе (Псал. 25, 12). – И мада из ногу мученикових течаше силна крв, лице његово беше радосно и срце у страдању том јуначко; а језик његов још слободније и красноречивије прослављаше Јединог Истинитог Бога, и изобличаваше безбожје. Судија, видевши то, нареди да Мини одрежу језик. И када слуге хтедоше да изврше наређење, светитељ рече мучитељу: Не само ако ми језик одрежеш, него ако ми и очи ископаш, ти ме ни на тај начин нећеш победити, јер је закон Христов светилник ногама мојим.[6] Ја се чак надам да ћеш ти, пошто ми одрежеш језик, почети јављати величину Христа мог.

И када светоме Мини одрезаше језик, и крв липташе из уста његових, светитељ не попусти у своме јунаштву, него погледом својим показиваше да је готов свима деловима тела свог страдати за Христа. Судија онда нареди те му ископаше очи. А када то би урађено, свети

мученик приклони главу своју, трудећи се да бар на тај начин изрази благодарност Богу што га удостоји да такве муке трпи за Њега. И поново би свети страдалник вргнут у тамницу, а судија оде са гледалишта говорећи: Сутра ћу дати тело његово на поједење птицама.

Свети Мина лежаше у тамници изнемогао од рана и једва жив од болова. А ноћу, у девет сати, одједном у тамници блесну светлост као муња и јави се сам Христос Господ. Пришавши к месту на коме мученик лежаше бачен, Господ најпре испуни мучениково срце радошћу и неустрашивошћу, затим му излечи језик, просвети очи, исцели ноге, и као из мртвих подиже и оживи, учинивши га целог здравим и читавим. Онда Господ рече мученику: „Пази, Мино, ја сам Исус Христос за кога ти страдаш. Дошао сам да те посетим, мада и раније бејох недалеко од тебе, посматрајући подвиг твој, и очекујући да љубав твоју према мени познаду судије и власти. Но пошто је они већ познадоше, то ћу те ја одсада јавно штитити. Ермогена пак, који непријатељује против мене и не љуби име моје, ти ћеш сутра видети смирена и молећива према теби; а ускоро он ће ти постати друг у подвигу: јер ће заједно с тобом бити мучен за мене, заједно с тобом пострадавати, заједно с тобом и венац добити, пошто није у складу са

мојом добротом да многа добра дела његова пропадну због незнања његовог“. – Рекавши то, Спаситељ дуну на Мину Светим Духом Својим и испуни га неисказане радости.

Међутим Ермоген, лежећи на постељи, размишљао је о пореклу и постојбини светог Мине, о његовој мудрости и јунаштву, и о његовом пређашњем чину, када он уживао је велики углед код цара и имао је велики утицај на њега, и многим издејствова милост од цара. Размишљајући о свему томе, он називао је себе бедником што такога човека погуби мукама; и сматрајући да је Мина од страхотних рана већ умро, он плакао је за њим, и донесе одлуку да тело његово чесно сахрани.

Када се раздани и сабра сав народ града Александрије, Ермоген поново седе на судијско место, и посла војнике да из тамнице изнесу мучениково тело на гледалиште. Отишавши, војници нађоше тамницу, која је раније увек била веома мрачна, пуну небеске светлости, и угледаше два дивна и светла мужа који стајаху поред светог мученика као војници, готови на заштиту и одмазду; светог Мину пак затекоше не само жива и свим телом потпуно здрава него и да одлично види и дивно говори, и пева: Ако пођем и долином сени смртне, нећу се бојати зла, јер си ти са мном, Господе (Псал. 22, 4). –

Запрепашћени овим призором, војници стајаху забезекнути и ћутаху као неми. Затим, уверивши се потпуно да они виде не привиђење него сушту стварност, силом Божјом остваривану, они ускликнуше: Велик је Бог хришћански! – И одмах повероваше у Христа, и не вратише се к пославшему их.

А судија, пошто је с народом дуго чекао на повратак послатих војника, узнемири се и посла још више војника наредивши им да брзо донесу тело мучениково, јер је држао да је мученик већ умро. Али и ови војници, видевши оно исто што и претходни, повероваше у Христа и придружише се претходнима. Светитељ пак, дознавши од војника да се сав град сабрао на гледалишту и да судија већ седи на судилишту, сам пође к судији и народу, праћен од војника који повероваше у Христа. Приближавајући се гледалишту, свети Мина запева: Ако удари на ме војска, неће се уплашити срце моје (Псал. 26, 3). – И одмах сви уперише очи своје на њега, и бише страховито запрепашћени видећи га где жив и здрав: и ходи, и види, и говори, – он који јуче беше полумртав и ослепљен и без језика. И сви једногласно повикаше говорећи: „Велика је сила Христова која и саму смрт побеђује! Благо теби, граде Александријо, јер си преко једнога човека обелоданио обману ђавољу и познао

истину Христову: ваистину је то – власт и сила Божија! Радуј се, проповедниче и подвижниче Јединог Истинитог Бога и Спаситеља! Радуј се!“ Овај нови и чудесни догађај још више запрепасти судију, и он, бојећи се да народ не устане на њега, хтеде да отиде са гледалишта. Но народ повика к њему: Не одлази, уважени судијо! нити завиди граду због толике среће његове, јер ће он данас познати Јединог Истинитог Бога и поћи правим путем к светлости Истине.

Тада судија, давши народу знак да се стиша, нареди светом Мини да приђе к њему и стане поближе: јер он, још немајући у себи познање Христа, сматраше да је варка то што види пред собом. И он пажљиво загледаше светитеља, и рукама га пипаше, да се увери да ли је то стварно Мина, и да ли је стварно исцељен од рана. И кад се увери да је то заиста очигледна стварност, Ермоген се запањи, и умуче као да је ван себе. Затим, једва дошавши к себи, он проговори: Реци ми, човече, какве се ово необичне и неочекиване ствари збивају? Да ли само твој Бог или и неки други може то чинити? Одговарајући на то, светитељ најпре изложи учење о Беспочетном Богу; затим о стварању човека и његовом грехопадку; потом о оваплоћењу Христа, о искупљењу рода људског,

о крсту и добровољном страдању; и напослетку заврши овако: „Судијо, Бог, будући благ и милостив, сишао је на земљу ради спасења људи, и не жели да ико погине и буде лишен вечних блага. Као што мајка брине о чеду свом, овладана природном љубављу к њему, и трпи муке и невоље које јој он задаје, и не срдји се на њега када учини нешто што не ваља, пошто чини то из незнања и без икаквог предумишљаја, и стога она стрпљиво чека да јој син порасте и постане пунолетан, желећи га видети као зрела човека и међу људима угледна и славна, – тако и Бог наш, који нас је саздао, брине се о нама и као пун љубави родитељ, овладан Својом добротом, трпи зло које ми из незнања чинимо, ништа више не желећи сем да ми наследимо славу Његову узраснувши у човека савршена, у меру раста висине духовне. Видећи како вас ђаво упропашћује, и како не долазите к познању истине, и како Га гњевите својим идолослужењем и поштовањем лажних богова, Он вас жали због ваше погибљи. Но у исто време бринући се о вама као о деци Својој, Бог вас сада изобличи преко мене и победи заблуду вашу и неразумну ревност вашу, као што то и признају сви који ме гледају. Стога, да би сваки од вас познао у мени силу Христову, ја, човек већ у годинама, јуче обогањен и мучењем

лишен свих телесних сила и скоро мртав бачен у тамницу, – ево сада стојим пред вама читав и неповређен, и као данас поново рођен и показан свету потпуно здрав. И ако ко хоће да сазна ко је истинити Бог, нека зна да је истинити Бог Онај који мени сада поврати и језик и очи и ноге и савршено здравље; и нека верује у Њега који је у почетку створио овај свет и све што је у њему, и даровао живот твари. Познај то и ти, судијо, и немој не знати Онога који се брине о теби и очекује твоје обраћење: јер и ти треба да приступиш Христу, као што ме Он сам обавести о томе. Радуј се што ћеш прићи Доброме и Вечноме Цару, и заједно са мношћом придружити се мученичком подвигу“.

Судија, као човек који имађаше добру и пријемчиву за благодат душу, поче с једне стране из светитељевих речи и с друге из догодившег се чуда, познавати истинитога Бога, пошто се Божанска светлост већ беше коснула очију срца његова. Опомену се он сада и онога виђења које виде путујући лађом, и осети да Бог хоће да га придружи Својим верним слугама и пријатељима. Стога се радоваше овоме као великом добитку, само му беше непојмљиво како може бити достојан толике милости Божије он који је толико времена био у незнабожачкој заблуди.

Док он размишљаше о томе, Божанска благодат која га призиваше к Истини удостоји га дивног виђења: он, заједно са неким пријатељима својим, угледа два мужа који стајаху поред светог Мине; они блистаху као муње, имађаху крила, и држаху венац над мучениковом главом. Угледавши их он се веома уплаши и стаде распитивати своје пријатеље око себе, виде ли они што види он; они му рекоше да виде то исто. Тада Ермоген устаде са свога седишта, и указујући руком на светог Мину громогласно кликну к народу: Ваистину је ово слуга Бога истинога; и велики је тај Бог кога нас он учи почитовати: јер Он на чудесан начин шаље с неба помоћ слугама Својим, заштићује их и дарује им победе. Безуман бејах ја до данашњега дана, сам служећи демонима, и старајући се да приведем к њима и вас који желите истински веровати у Христа.

Рекавши то, он хтеде да припадне к ногама мученику, али видећи Анђеле око њега бојаше се да му приђе. Утом Анђели изненада постадоше невидљиви, и Ермоген притече к светом Мини, обгрли му чесне ноге, и целиваше их говорећи: Моли се за мене, истинити слуго Божји, моли се, молим те у име Оне Истине коју проповедаш! моли се да се и ја недостојни удостојим постати слуга Бога твога. Ако се удостојим благодати

Његове, почећу онда кајати се за своју пређашњу заблуду и безумље. – Светитељ му на то рече: Успокој се, добри судијо, и не сумњај у милост Божију. Јер ја знам да је Он милосрдан и жалостиван, и надам се да Он не само неће одбацити тебе који Му прилазиш него ће и име твоје уписати у књигу живота, примивши твоју усрдну веру у Њега. Он ми откри о теби да Он жели, да и ти мучеништвом прославиш Божанствено име Његово.

Рекавши то, светитељ се опомену да је народ сав дан провео гладан, јер сви беху заборавили на храну гледајући шта се збива и дивећи се, и нико није хтео да напусти гледалиште и одвоји се од чудесног призора и од слаткоречивих поука Христова исповедника. Сетивши се тога светитељ сам крену са гледалишта и наложи народу да се разиђе, обећавајући да ће сутра изјутра опет доћи на гледалиште и говорити им још опширније о светој вери и научити их шта им треба радити. Ермоген пак не одвајаше се од светог Мине, но сву ноћ проведе с њим, поучаван од њега познању истинитога Бога и тајнама вере Христове.

Изјутра се на гледалишту сабра толики свет из Александрије, да их гледалиште није могло сместити. А када свети Мина и Ермоген гредијаху ка гледалишту, огромно мноштво

јелина, хитајући на гледалиште, једнодушно изјављиваху: „Сви ми верујемо у Бога кога ти проповедаш, и обећавамо служити Њему Јединоме, а одричемо се свеколике пређашње заблуде наше“. – У одговор на то светитељ благодараше Бога који обраћа к Себи окореле незнабошце и изводи заблуделе на пут истине. А и њих хваљаше за њихово брзо обраћење к Богу и тешаше их богомудрим речима, учећи их да имају наду у благодат Божију, које ће се удостојити светим крштењем. Стигавши пак на гледалиште и ставши тамо, свети Мина се обрати свему народу овим речима: „Бог нека вас усаврши Својим знамењем и нека вас орасположи за свако добро дело!“

После тога он наложи свакоме од њих да питају о Богу и да се поучавају ко чему хоће. А судија са свим народом одговори на то: О, пресвети човече Божји! ми ни најмање не сумњамо односно Бога твог. Сви Га ми јасно познасмо, и верујемо свему што си нам говорио, и само те за једно молимо: да се сјединимо с Богом кроз крштење. – А неки из народа, видевши Ермогена где приступа Христу, рекоше: Ваистину нема пристрасности у Бога, јер и незнабошцу дарова да Га позна због великог милосрђа његовог према сиротињи
Убрзо потом слегосе се у Александрију из

околних места и пустиња епископи:[7] једни – да посете своје словесне овце, а други – желећи да виде подвиге мученика. И беше их се слегло око тридесет. Тада, пошто би спремљена вода, свети Мина нареди Ермогену да приклони главу своју пред епископима. А они, изливајући воду на главу његову, говораху: „Прима купање препорода Ермоген, у име Оца и Сина и Светога Духа“.

И тако би крштен судија пред свим народом, и сви људи прослављаху Христа Бога. А крсти се и мноштво народа, и би велика радост у целој граду, јер се верници весељаху о Господу Богу своме.

Кроз неколико пак дана Ермоген би постављен за епископа града Александрије, и он сво имање своје раздаде сиромасима. И заједно са свим духовним стадом својим он крену у одлучну борбу са ђаволом: за кратко време он разори демонска идолишта уништивши идоле, а на њихова места подиже цркве; и крштаваше безброј много јелина приводећи их Христу. Призивањем имена Христовог и знаком светог крста Његовог он исцељиваше сваковрсне болести, и изгоњаше зле духове из људи; и учаше све људе побожности и чистоти, смирењу и љубави и кротости, и осталим врлинама, а и сам својим животом даваше пример стаду.

Када се све то збиваше, неки окорели јелин, по имену Рустик, један од чланова царскога Сената, отпутова к цару и обавести га о свему што се догодило у Александрији: о томе како епарх Ермоген, последујући учењу Мине, постаде хришћанин, и о томе како сав народ Александријски, идући за Ермогеном и Мином, прими ту исту веру. Цар Максимин, чувши то, силно се разјари не само на Ермогена и Мину него и на сав град Александрију, и сместа крену у Александрију повевши са собом десет хиљада наоружаних војника.

Стигавши у Александрију, цар Максимин одмах ухвати Мину и Ермогена. И чим гледалиште би спремљено за суђење, цар нареди да се сви житељи града слегну на гледалиште, а сам заузео место судије. И када свети бише доведени преда њ на суд. И то, по његовом наређењу, наги, цар мучитељ угледавши их викну громко: О, богови! шта ово значи, да они којима од нас би указана толика част, добровољно је презреше, а изабраше себи живот кукаван и бедан, и по изгледу постадоше као неки комедијашаши? – Затим он поче говорити Ермогену: Реци ми, несретниче, ради чега ја поверих теби власт над свом земљом овом и морем? Не ради тога ли, да би ти остао веран боговима и нама, а Мину који је пао у заблуду повратиш праотачкој вери. А ти,

не само ниси њега одвратио од заблуде него си и сам постао његов једномишљеник.

Док горди цар тако беснијаше и дисаше претњом, Благи Цар Небески милостивно погледа с неба на слуге Своје, јер се њима изненада јавише Анђели, испуњујући их неустрашивости. Припремајући их на страдања, и налажући им да се не боје царева гњева, пошто ће завршно славље бити њихово. Тада Ермоген одговори цару говорећи: Царе, ако хоћеш да ме стрпљиво саслушаш због чега сам ја добровољно одбацио оно што теби изгледа врхунац блага и изабрао постати, наизглед, безуман и ништ и срамотан и лишен части, тојест постати хришћанин и бити готов ићи за Христа на огањ и мач и чељусти звериње, па чак желети смрт за Њега више неголи живот, ја ћу ти открити; само пажљиво слушај. – Цар му на то рече: Ако ми будеш говорио истину, ја ћу те слушати. Само пази, немој ми место истине говорити лаж. – Ермоген онда поче причати цару овако:

Царе, ја имађах пламену жељу да гоним Христа и хришћане, а да почитујем древне богове и да се покоравам твојој вољи. То је теби добро познато, зато си ме и послао у овај град: да ласкама или претњама повратим праотачкој вери Мину премудрога. Зато си ме и послао

овамо са тако великом војном силом, са каквом си и сам сада дошао. Ево, сви житељи овога града сведоци су ми пред тобом какав бејаш у почетку када ласкама, претњама, застрашивањима и свима другим средствима труђах се да Мину одвратим од хришћанске вере. Јер неразумни ја не знађах да сам наишао на човека неустрашивог и јуначког, свагда спремног на одговор и срца готовог да радије трпи све најстрашније муке и највеће страхоте него да се одрекне Христа. Када ја видех да он не пристаје поклонити се боговима, нити се боји власти, нити се страши мука, нити прима савете, и притом ружи богове, а сав му народ одобрава и прима његова умовања о вери, ја га почех мучити. Најпре наредих да му са стопала ногу његових скину месо све до самих костију, затим да му одрежу језик и ископају очи. А када он изнеможе од рана и болова и већ једва дисаше, ја наредих да га вргну у тамницу. Истину да кажем: душа ме је болела и срце ми се кидало за њега као за мог суграђанина, што погибе тако премудар и красноречив човек. Наредног јутра ја наредих да изнесу тело његово, сматрајући да је он већ умро. И одједном ја видим њега жива: иде к мени на својим ногама, гледа очима и говори језиком. Угледавши га, ја помислих да је то привиђење, па затворих очи

не желећи да видим ни сенку онога који је непријатељ богова. Но потом устадох са свога места и почех са осталима пажљиво разгледати појавившег се, па, не хотећи да верујем својим очима, ја га и рукама опипах, и уверих се да је то стварно Мина. И тог часа ја бих побеђен истином, имајући за нелажног сведока своју савест. Уосталом, царе, ево сам Мина стоји пред тобом! Ево и народ који је видео мучења његова: нека ти он посведочи; или ти сам испитај како хоћеш, је ли то чудо стварно. Но реци ми, царе, тако ти богова, твојих, када би неко видео, као што ја видех, Христа где изненада исцељује и оживљује човека, и таквим чудом објављује силу Своју, не би ли он схватио да је то – Једини Истинити Бог, и да је Он једини и створио првога човека и обећао онима који верују у Њега вечно царство на небесима? Када би све то неко угледао и познао, зар би се он одрекао такога Бога, и зар не би узажелео да се назове Његовим пријатељем? И зар би се он одрекао такве благодатне силе којом може, као и сам Бог: слепима давати вид, хроме исцељивати, горе премештати, мртве васкрсавати; једном речју: сваки створени предмет премештати једном речју и мигом, имајући притом залог вечнога блаженства и царства небеског? Ко би оставио такога Бога и пренебрегао такво блаженство, а

претпоставио би почитовати ваше богове и бити епарх и цар? Каквог би ти мишљења био о таком човеку? Не би ли он за тебе био истински безумник и незналица, који појма нема о томе шта је добро и корисно? Стога, царе, и ја, одрекавши се ваших заблуда, ваших басни, и ваших одвратних богова, и свих привремених сујетних блага, приступих к Једином Истинском Богу, и волијех да у вашим очима изгледам безуман и бедан, што си ти већ и рекао, него да ме сматрате за премудрог и одабраног међу вама. Ето дакле, сада си већ све чуо о нама. Ако пак хоћеш да испиташ Христову силу на делу, онда сместа измисли неко најстрашније мучење за нас; а ако га ти ниси у стању измислити, дозволи ми да ти ја притекнем у помоћ: да ти укажем на најразноврсније врсте мучења, и да те подсетим на њих, пошто као дугогодишњи судија и мучитељ имам огромно искуство у томе. Предај нас на поједење зверима, рини нас са горе у провалију, баци нас у море, закопај нас живе у земљу, посеци мачем, сажежи огњем, свакоме делу тела нашег измисли одговарајуће мучење, јер и ја, када бејех заслепљен незнабожјем, чињох све то овоме светом Мини, моме светилнику, који ме изведе на светлост истине.

Док свети Ермоген без икаквог страха тако

говораше цару, народ се дивљаше његовој неустрашивости и јуначкој речи, и сведочаше да се пред очима свију зби то чудо са светим Мином.

А цар, не могући се ни једном речју супротставити ономе што говораше Ермоген и знајући да би, ако ступи у неко подуже објашњавање с Ермогеном, био посрамљен и богови поругани, нареди да Ермогену сместа буду одсечене руке до рамена и ноге до колена, па бачене у огањ пред очима мученика, да би он сам гледао како му сагоревају удови тела његова. Међутим мученик, подигавши мало главу и угледавши руке своје и ноге у огњу, рече: Како сам блажен што Бог прима сада као жртву и принос руке моје које некада ја подизах на молитву лажним боговима и ноге моје којима ходих путем заблуде!

Затим копљем би прободен стомак светом мученику, и сва му утроба испаде, а остатак једва живог тела, по царевом наређењу, целати бацише у реку. Што се пак тиче светог Мине, цар се бојао да се пре речима, да га овај неустрашивим говорењем и чудесима не би посрамио, и остатак једноверних му људи од богова одвратио. Стога он без икаквог ислеђења нареди: да Мину одведу у мрачну тамницу, и тамо обесе о свезане руке, а за ноге му привежу

веома велики камен. То цар учини са циљем, да насилном смрћу умори Мину, пошто би се дугим вишењем сви зглобови тела његова изглобили од огромне тежине камена. А свети Мина, трпећи то, имађаше у устима својим речи псалма: Види – говораше он к Богу – јаде моје и муку моју (Псал. 24. 18); и речи светог апостола: Страдање садашњег времена нису ништа према слави која ће нам се јавити (Рим. 8, 18), – Затим, када се сви зглобови мученикова тела изместише из својих места и сво се тело истеже као жица, и болови се страховито појачаше, он умуче. Међутим Бог који чудесну силу Своју пројављује у светима Својим, не само не остави страдалце у мукама него учини са њима неисказано чудо: на Његов Божански миг, чим свети Ермоген једва жив би бачен у реку, свети Анђели се одмах појавише, из воде га извадише и на обалу изнесоше, одсечене му руке и ноге исцелише, и васцелог га начинише здравим и читавим, те он беше нов човек као да се тог часа родио. А кад паде ноћ они га одведоше к светом Мини који у тамници висијаше једва жив; тамо и светог Мину ослободише окова и исцелише; и стадоше обојицу тешити наградом која их очекује на небу, и објављајући им како су им венци већ готови, и како их Подвигостројитељ чека, док они јуначки доврше свој подвиг. И крепећи их

тако на предстојеће им страдање, Анђели провели с мученицима све до самога јутра. Када наступи дан, цар веома рано нареди да се сав народ сабере на гледалишту. Дошавши затим и сам, он седе на свој престо. И знајући да сав град већ верује у Христа, њега растрзаху двоструке мисли; и он говораше у себи: „Није добро оставити грађане без казне, нити је опет корисно казнити их све и погубити“. – Стога, правећи се као да ништа не зна о њиховој вери у Христа, он се обрати народу оваким речима: Знајте да сви ви и жртве приносите и клањате се великим боговима нашим, а царевима са страхом показујете дужну покорност у свему. Али пошто у самом почетку ви не устадoste против ових гадних људи који се дрзнуше ширити учење Распегога и не побисте их камењем до нашег доласка к вама, ви тиме навукосте на себе не мали гњев богова. И ја, мада не желим никоме од вас да западне у какву, од богова допуштену, невољу, ипак не могу да вас оставим без икакве казне. Стога вршећи одмазду што прогњевисте богове, ја ево наређујем: од вашег града одузима се давнашња част, те одсада нико од вас не може постати високи достојанственик, нити добити високу власт. А знајте и то, да Распети не само никога не избавља од напасти већ, напротив,

оне који верују у Њега доводи у све могуће невоље и срамну смрт. А да је истина све што вам говорим, нека вам буду сведоци два јучерашња врачара, Ермоген и Мина, који пре мучења свог обећаше васкрсавати мртве, но по заслуги својој кажњени мноме тешким мукама, они не бише у стању ни себи самима помоћи. Где је онда сила оног варалице, Христа? Док цар тако булажњаше и хуљаше име Христово, сав народ негодоваше и ропташе међу собом, кујући нешто ново противу цара. Но тек што бирови наредише народу да ућути и цар хтеде да поново говори народу, изненада се појавише свети Мина и Ермоген идући к цару. Сви са дивљењем окренуше очи своје на њих, и као једним језиком и једним устима ускликнуше: „Ваистину је само један Бог – Бог хришћански!“ Угледавши их, цар би поражен и страховито запрепашћен. У том часу један исред присутног народа, по имену Евграф, човек велики зналац јелинских наука, и усто један од писара у време када свети Мина беше судија и управљаше градом, – тај Евграф, видевши свете мученике живе и здраве, испуни се божанске ревности и, прекрстивши се, неустрашиво изађе насред гледалишта, стаде пред цара и рече: Царе, и ја сам хришћанин! и ја не признајем твоја наређења! Ево ме пред тобом не штедећи тело

своје Христа ради. Не надај се да ћеш ме претњама или ласкама победити! И не само мене, него ни једнога од нас хришћана ти ниси у стању победити: јер живети с вама, за нас је смрт; а умрети за Христа, за нас је живот. Ти си дошао у наш град као лав, желећи да прогуташ стадо Христово и да уништиш свету веру идолопоклонством. Али, ми презиремо твоју јарост, и готови смо на смрт за веру, а теби се смејемо као лукавој лисици.

Чувши то, цар се запали јарошћу, па скочивши с престола полете на хришћане; притом истрже мач из руку једнога од присутних војника и својом руком посече светога Евграфа, и у страшном бесу исече га на комаде. А свети Евграф, сечен, докле год могаше, кораше мучитеља за безбожност, а благодараше Бога што пре других иде к Њему и што умире не од једне ране већ од многих рана, које га испуњују надом на многе венце од Бога. Тако он, посечен усред гледалишта, предаде страдалничку душу своју у руке Божије.

После тога цар поново седе на свој престо, и обраћајући се светим мученицима Мини и Ермогену рече: Кунем се силом богова мојих да никада не видех такве чаробњаке као ове! И није чудо што их прост народ слуша, јер они, обмањујући незналице својим вештим

врацбиЈнама, одвраћају их од богова и придобијају их да умиру за Распетого. Зато ћу ја, бедници, овога часа показати да ли сте ви само привиђења која очи помрачују или сте стварно обновљена тела.

На то светитељи одговорише: Пошто је ум твој безуман, душа ослепљена и срце одрвењено, теби због тога и стварни предмет изгледа привиђење. Јер, ниси ли ти очигледно слеп када не верујеш нечему што јаче сија од самога сунца? Ако сумњаш, онда најбрижљивије испитај сам јесмо ли ово стварно ми. А ако нам у јарости претиш, онда нас поново провери мукама и ранама; и познај да смо ми тело а не привиђење. Хоћеш ли пак да нас привучеш к себи обећавањем привремених блага, онда знај да, ако би нам поклонио и саму царевину своју, која се у вас сматра као највећа драгоценост, ни тиме нас нећеш саблазнити. Знај, ничим нас нећеш придобити, зато је најбоље: изреци коначну пресуду против нас.

Цар, видећи да су то не привиђења већ живи људи, јер их многи опипаше рукама и уверише се да су им тела читава и без рана, нареди да им мачем одсеку главе. Сам пак уставши оде у своје палате стидећи се што ничим не могаде победити Христове војнике. Када свете мученике вођаху на губилиште, за њима иђаше

сав народ. На губилишту они, подигавши очи своје к небу, дуго стајаху молећи се Богу да светим црквама и свему хришћанству подари мир и тишину, и да се нико, који иште помоћи од њих, не врати празан. Затим загрливши један другога и опростивши се, они приклонише под мач чесне главе своје и бише посечени од војника.

Но пошто велики Мина, још за живота, моли цара да тело његово буде погребено у Византији, – то исто он наложи и вернима који беху присутни његовом посечењу -, цар Максимин нареди да се начини гвоздени ковчег, у њега положи тела светих мученика, па баце у море, да хришћани не би имали могућности одавати им поштовање. Сам пак, видећи народну узрујаност и велико негодовање против њега, хитно напусти град и крену у Византију, бојећи се да народ не дигне буну против њега.

Међутим гвоздени ковчег са моштима светих мученика не потону у мору него ношен по води силом Божијом престиже цара и брзо доплови до Византије, летећи као птица. Епископу пак Византијском би ноћу неко божанско виђење које му нареди да сместа иде на морску обалу и чесно узме ковчег са светим моштима. Епископ те исте ноћи сазва клир свој и неке угледне људе из средине верујућих грађана, и изиђе с њима к

мору; и сви они угледаше светлост где као стуб силази с неба на море и утврђује се на неком чамцу; у чамцу том сеђаху два лучезарна човека и пловљаху к обали, на којој стајаше епископ са клиром. Када се приближише обали, они што стајаху на обали угледаше да то плови не чамац већ ковчег, вучен по води од два лучезарна анђела, који постадоше невидљиви чим изнесоше ковчег на обалу. Епископ и они који бејаху с њим примише ковчег с радошћу, и видевши да је гвозден они се веома удивише како тако тешко гвожђе не потону на пучини морској него као лако дрво пловљаше по води. И пошто целиваше чесне мошти светих мученика, они их привремено сахранише на тајном месту. Међутим цара Максимиана, на путу из Александрије у Византију, постиже казна Божија: он, који одавно беше душевно слеп, би лишен и телесних очију. Притом он сам исприча својима и пријатељима, да су га неке невидљиве руке тукле. И неколико дана после тога он бедник умре. Тада епископ са великом чешћу сахрани мошти светих мученика поред градског бедема, да они буду као стражари граду, чувари онима што по мору плове, и лекари онима што од болести пате, у славу великога Бога и Спаса нашега Исуса Христа, сада и увек и кроза све векове. Амин. [8]

НАПОМЕНЕ:

[1]Од 305-312. године.

[2]Максимин Дака – цар Источне половине Римске царевине од 305. до 313. године.

[3]Константин Велики био цар Галије од 306. до 312. године, када му се, после победе над Максенцијем, покори Италија и друге земље.

[4]Јеленима су се, до Христа, називали Грци; а у Светом Писму тим се именовом називају незнабошци уопште, како Грци тако и други народи, јер су многи од њих говорили грчки.

[5]Тојест – у веру Христову.

[6]Сравни: Псал. 118, 105.

[7]У то време, услед гоњења, епископи Цркве нису увек остајали међу својом паством, него су понекад, ради добра саме пастве, да паства не би остала без њиховог духовног руководства, склањали се и скривали по пустињама и забаченим местима, и само се понекад појављивали да паству поуче и укрепе. Али када би настала потреба да личним примером осоколе паству на подвиг страдања за Христа, тада су они сами излазили на подвиг мучеништва и примали на себе разноврсне муке ради Христа.

[8]Ови свети мученици пострадаше око 313.

године. – Обретење моштију светога Мине празнује се 17. фебруара. Свети Мина због своје красноречивости познат је још под именом Каликелада (= Красноречивац). – у деветом веку свети Јосиф Песмописац написао је канон у част ових светих мученика, у коме се нарочито говори о исцељењима од њихових светих моштију.

